

FOREBYGGELSE AF KÅLBROK

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Der ønskes 5 frie år mellem rapsdyrkning. Undgå ekstrem tidlig såning ved hyppig raps i sædskiftet.

En lang række faktorer påvirker angrebet af kålbrot. Se figur 1. Ikke alle faktorer vil blive nærmere omtalt her.

Figur 1. Dyrkningsfaktorer, der fremmer kålbrot.

Dyrkningsfaktor	Betydning
Sædskifte med hyppig raps	xxxxx
Sennep som hyppig efterafgrøde	xxxx
Rapsspildplanter efter høst	xxx
Korsblomstret ukrudt	xx
Fugtige pletter i marken	xx
Lave reaktionstal	xx
Meget tidlig såning	xx
Hyppig dyrkning af kålbrotresistente rapssorter	xx til xxxxx
Olieræddike som efterafgrøde	x til ?
Manglende rengøring af maskiner for jord	Bringer smitten ind i marken

xxxxx =meget stor betydning

OVERVEJ SÆDSKIFTET

Som det fremgår af figur 1, er hyppigheden af rapsdyrkning i sædskiftet den vigtigste enkeltfaktor for udbredelsen af kålbrot. Kålbrot kan overleve op til 18-20 år i jorden. For at holde angreb af kålbrot og andre sædskiftesygdomme bl.a. kransskimmel på et lavt niveau

anbefales der 5 frie år mellem rapsdyrkning, dvs. raps hvert 6. år. Data viser, at halvdelen af rapsmarkerne i Danmark har mindre end 5 frie år mellem rapsdyrkning.

Se også [Monitering af udbredelse af kålbrok](#).

KÅLBROKRESISTENTE SORTER

Ved mere udbredt smitte af kålbrok i marken kan der dyrkes kålbrokresistente sorter. De kålbrokresistente sorter (Alasco, Archimedes, DK Platinum, SY Alibaba m.fl.) indeholder alle det samme resistensgen. Der er flere steder fundet smitteracer af kålbrok i Danmark, som kan angribe de resistente sorter. De fleste steder vurderes resistensen dog endnu at være relativ effektiv.

Hybridsorter spalter ud, så en del af spildplanterne fra de kålbrokresistente sorter vil også være modtagelige for kålbrok og vil opformere smitten.

De kålbrokresistente sorters udbyttensniveau ligger under de bedste vinterrapsers sorters udbyttensniveau. [Se sortvalg i vinterraps](#). Der kan laves et regnestykke for tab ved angreb af kålbrok og tab ved dyrkning af den resistente sort med et lavere udbytte. Hvis der f.eks. er angreb af kålbrok i 15 procent af marken, og udbyttetabet i de angrebne områder er 50-75 procent, så er tabet i hele marken 8-11 procent, hvilket svarer til tabet i nogle af de kålbrokresistente sorter. Problemet er dog, at udbredelsen af kålbroksmitten i jorden ikke kendes med sikkerhed.

TIDLIG SÅNING FREMMER

Tidlig såning af vinterraps fremmer kålbrok, især hvis jordtemperaturen er høj, som den var i efteråret 2016. Raps skal dog sås relativt tidligt for at give et højt udbytte, men undgå ekstrem tidlig såning i marker med hyppig rapsdyrkning.

VÆR OPMÆRKSOM PÅ JORDSMITTE

Kålbroksmitte spredes via jord på maskiner. Blot 1 gram kålbroksvulst indeholder mellem 100 millioner og 200 millioner sporer. Det er derfor en god ide at rengøre ploven og andre maskiner med meget jord, når man kører fra en smittet mark til en ny mark.

KORSBLOMSTREDE EFTERAFGRØDER

Sennep som efterafgrøde frarådes som bekendt i sædskifter med raps. Olieræddike opformerer kun kålbrok i meget begrænset omfang, men ved hyppig dyrkning af raps kan der opformeres smitteracer af kålbrok, som angriber olieræddike. Olieræddike kan også opformere sædskiftesygdommen kransskimmel i raps. Olieræddike som efterafgrøde frarådes derfor i sædskifter med hyppig rapsdyrkning (3 rapsfrie år eller mindre).

Foderradisen Structurator blev i udførte forsøg med kålbroksmitte i jorden ikke angrebet af kålbrok. Structurator er dog en korsblomstret plante, så ved hyppig rapsdyrkning kan det ikke

udelukkes, at Structurator også kan blive angrebet.

Billede 1. Angreb af kålbrot i tidligt sået vinterraps fotograferet i oktober 2016.

Kontakt din [lokale rådgivningsvirksomhed](#), hvis du vil vide mere om dette emne.